

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 46/08-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. februára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť E. H., M., zastúpeného advokátom JUDr. D. S., H., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Humenné v konaniach vedených pod sp. zn. 16 C 944/99 a 9 C 3/05 a postupom Krajského súdu v Prešove v konaniach vedených pod sp. zn. 4 Co 53/01, 4 Co 633/02 a 4 Co 42/04 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. októbra 2006 doručená a 19. októbra 2007 doplnená sťažnosť E. H., M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Humenné (ďalej aj

„okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 16 C 944/99 a 9 C 3/05 a postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej aj „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 4 Co 53/01, 4 Co 633/02 a 4 Co 42/04.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že:

„Dňa 26. 05. 1999 podal sťažovateľ na OS Humenné žalobu o povinnosti z pracovného pomeru, ktorou sa domáhal, aby súd rozhodol, že jeho pracovný pomer so žalovaným D. d., M., trvá i naďalej a o povinnosť žalovaného nahradiť mu ušlú mzdu. Po 7 rokoch a 5 mesiacoch od podania žaloby neboli súdy schopné o nárokoch sťažovateľa rozhodnúť. Doterajší priebeh na súdoch bol nasledovný.

Vec bola vedená pod sp. zn. 16 C 944/99.

Prvýkrát Okresný súd Humenné rozsudkom sp. zn. 16 C 944/99, zo dňa 13. 09. 2000, doručeným dňa 23. 11. 2000 určil, že pracovný pomer trvá a je uzavretý na dobu neurčitú. V prevyšujúcej časti vylúčil vec na samostatné konanie. Po odvolaní žalovaného Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 4 Co 53/01 z 10. 09. 2001, doručeným až v marci 2002, zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil OS Humenné.

Druhýkrát OS Humenné rozhodol vo veci rozsudkom z 30. 09. 2002 a určil, že pracovný pomer medzi žalobcom a žalovaným trvá a je uzatvorený na dobu neurčitú. Po ďalšom odvolaní žalovaného, KS v Prešove uznesením č. k. 4Co 633/02 z 12. 05. 2003 opäť vrátil vec OS Humenné na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Po tretíkrát OS Humenné rozhodol rozsudkom dňa 20. 10. 2003, doručeným po troch mesiacoch, zhodne s druhým rozsudkom. Po odvolaní žalovaného, konečne KS v Prešove rozsudkom sp. zn. 4 Co 42/04 zo dňa 08. 11. 2004 potvrdil rozsudok OS Humenné. Právoplatnosť rozsudok nadobudol 20. 12. 2004. Ten bol základom pre konanie súdu vo veci náhrady mzdy sťažovateľa.

OS Humenné začal pojednávaním dňa 23. 09. 2005 pod sp. zn. 9 C 3/2005 konať aj vo veci náhrady mzdy. Neúplné a neurčito rozhodol rozsudkom zo dňa 27. 01. 2006. Proti nemu podal žalobca a aj žalovaný odvolanie. Po podaní sťažnosti na prieťahy v súdnom konaní zo dňa 12. 07. 2006, žalobcom predsedovi KS v Prešove, odvolací súd na pojednávaní dňa 07. 09. 2006 rozhodol tak, že zmenou napadnutého rozsudku žalobcovi priznal čiastočnú náhradu mzdy a pre nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku vrátil vec

OS Humenné. Doposiaľ sťažovateľ, resp. jeho právny zástupca, rozsudok neobdržal, aj keď podľa § 158 ods. 4 O. s. p. rozsudok sa má vyhotoviť a odoslať do 30 dní od jeho vyhlásenia.

Podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR „každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov“. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, má každý právo na to, aby jeho záležitosť, bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Sťažovateľ je presvedčený, že odporcovia hrubo porušili jeho ľudské práva. Predovšetkým tým, že vo veci trvania pracovného pomeru (na OS Humenné pod sp. zn. 16 C 944/99) rozhodli po vyše 5 rokoch a 7 mesiacoch. O náhrade mzdy právoplatne nerozhodli za ďalší 1 rok a 9 mesiacov. Za toto nekonečné obdobie sťažovateľ prežil poníženie, stresy, sociálnu neistotu s dôsledkami aj na jeho fyzické zdravie. Žalovaný s ním ukončil pracovný pomer v januári 2005 dohodou z organizačných dôvodov. Odvtedy sa mu nepodarilo zamestnať. Je vedený na ObÚ v S., pracovisko M. ako uchádzač o zamestnanie. Aj napriek tejto skutočnosti ten istý úrad, pretože ho sťažovateľ informoval o vyššie uvedenom rozsudku, požaduje vrátenie vyplatenej podpory v nezamestnanosti. Sťažovateľ ju vyrovnáva v mesačných splátkach.

Vzhľadom na uvedený stav, sťažovateľ v súlade s § 56 ods. 4 zák. č. 38/93 Z. z. o Ústavnom súde, navrhuje, aby mu Ústavný súd SR priznal nárok na primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500.000,- Sk.

Na základe vyššie uvedeného navrhujeme, aby Ústavný súd SR vydal takýto nález:

Okresný súd Humenné a Krajský súd v Prešove, v konaniach vedených na OS Humenné pod sp. zn. 16 C 944/99 a 9 C 3/2005, porušili právo sťažovateľa E. H. (...), zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Prikazuje sa odporcom Okresnému súdu Humenné a Krajskému súdu v Prešove konať vo veci vedenej na OS Humenné pod sp. zn. 9 C 3/2005 bez prieťahov.

Sťažovateľovi E. H. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 500.000,- Sk, ktoré sú spoločne a nerozdielne povinní vyplatiť, odporcovia do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odporcovia sú spoločne a nerozdielne povinní zaplatiť E. H. trovy právneho zastúpenia na účet jeho právneho zástupcu vo výške 5.788,- Sk (za 2 úkony + 2 x režijný paušál podľa vyhl. č. 655/2004 Z. z.).“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

a) postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 944/99 a v súvisiacich odvolacích konaniach Krajského súdu v Prešove vedených pod sp. zn. 4 Co 53/01, 4 Co 633/02 a 4 Co 42/04 a

b) postupom Okresného súdu Humenné a Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 3/05.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

1. Pokiaľ ide o namietaný postup okresného súdu v konaní (o určenie, že pracovný pomer trvá) vedenom pod sp. zn. 16 C 944/99 a v súvisiacich odvolacích konaniach krajského súdu vedených pod sp. zn. 4 Co 53/01, 4 Co 633/02 a 4 Co 42/04, nahliadnutím do predmetných spisov bolo zistené (a vyplýva to aj zo samotnej sťažnosti podanej na ústavnom súde), že tieto konania boli právoplatne skončené rozsudkom Okresného súdu Humenné č. k. 16 C 944/99-106 z 20. októbra 2003 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 Co 42/04 z 8. novembra 2004, ktorý nadobudol právoplatnosť 20. decembra 2004.

Jednou zo zákonných podmienok na prijatie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, t. j. v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03).

Predmetná sťažnosť z 25. októbra 2006 bola odovzdaná na poštovú prepravu 30. októbra 2006, teda vo vzťahu k napadnutému konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 16 C 944/99 a vo vzťahu k súvisiacim odvolacím konaniam krajského súdu vedeným pod sp. zn. 4 Co 53/01, 4 Co 633/02 a 4 Co 42/04 už dávno po uplynutí dvojmesačnej lehoty ustanovenej zákonom pre tento druh konania pred ústavným súdom, preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti posúdiť ako návrh podaný oneskorene.

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva aj tvrdenie sťažovateľa, že postupom okresného súdu a krajského súdu v konaní (o náhradu mzdy) vedenom pod sp. zn. 9 C 3/05 došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty účastníka konania (napr. I. ÚS 41/02).

Z prehľadu procesných úkonov, ktoré vyplývajú zo súdneho spisu sp. zn. 9 C 3/05, do ktorého bolo nahliadnuté, vyplýva, že okresný súd od 4. mája 2005, keď sa konanie začalo, postupoval v napadnutom konaní v podstate priebežne. Do podania tejto sťažnosti sa uskutočnili vo veci tri meritórne pojednávania a rovnaký počet procesných úkonov, pričom vo veci samej bol po ôsmich mesiacoch konania pred okresným súdom 27. januára 2006 vyhlásený rozsudok. Vykonaním relevantných procesných úkonov a vydaním meritórneho rozhodnutia možno konštatovať, že úkony okresného súdu smerovali k odstráneniu stavu

právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). Proti rozsudku okresného súdu z 27. januára 2006 však sťažovateľ, ale aj žalovaná strana podali odvolanie, a preto o tomto opravnom prostriedku musel rozhodovať aj odvolací súd.

Dňa 13. marca 2006 bol spis doručený krajskému súdu, aby rozhodol o odvolaní oboch účastníkov konania. Krajský súd po šiestich mesiacoch konania, a to 7. septembra 2006 rozhodol o predmetných odvolaniach rozsudkom č. k. 3 Co/95/2006-200, pričom v podstatnej časti nadobudol tento rozsudok právoplatnosť 30. októbra 2006. Vydaním meritórneho rozhodnutia, ktorým bola sťažovateľovi právoplatne prisúdená náhrada mzdy v sume 218 558 Sk, možno konštatovať, že úkony súdov smerovali k odstráneniu stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, II. ÚS 57/01). Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01). Postup okresného súdu, aj keď ešte mal rozhodnúť „o priznaných úrokoch z omeškania“ a „o trovách konania“, a teda nebol v každom aspekte a vždy bez priet'ahov, sa v napadnutých konaniach zjavne nevyznačuje takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup okresného súdu

a krajského súdu v napadnutom konaní po prípadnom prijatí návrhu (sťažnosti) na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľa garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd návrh sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnený.

Z uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2008